Забыты Грунвальд

У Нацыянальным гістарычным музеі Беларусі адбыўся "круглы стол", прысвечаны 600-гадоваму юбілею Грунвальдскай бітвы. Удзел у ім бралі гісторыкі з розных рэгіёнаў Беларусі. Навукоўцы заяўляюць, што значнасць Грунвальдскай бітвы ў гісторыі краіны незаслужана забыта.

"Сімволіка харугваў войскаў ВКЛ у бітве пад Грунвальдам", "Выкладанне падзеяў Грунвальдскай бітвы ў гісторыі Беларусі", "Рэканструкцыя бітвы ў дэкаратыўна-ўжытковым мастацтве" – гэтыя ды іншыя тэмы навуковых паведамленняў сталіся падставай для дыскусіі ўдзельнікаў круглага стала. Пра мэту яго гаворыць **намеснік дырэктара па навуковай працы Нацыянальнага гістарычнага музея Ніна Калымага:**

- Перадусім мы хацелі прыцягнуць увагу грамадскасці да гэтай тэмы, бо на сёння Грунвальдская бітва, магчыма, незаслужана забыта. Таксама напярэдадні Міжнароднага дня музеяў і ночы музеяў мы адкрылі выставу, якая прысвечана юбілею гэтай падзеі. На выставе можна пабачыць карціны, на якіх выяўленыя фрагменты бітвы, а таксама партрэты выдатных палкаводцаў таго часу.

Грунвальдская бітва – вырашальная бітва Вялікай вайны 1409–1411 гадоў паміж Вялікім Княствам Літоўскім і Польшчай з аднога боку і Тэўтонскім ордэнам з другога. Войскі саюзнікаў, якія ўзначальвалі Вітаўт і Ягайла, ушчэнт разбілі крыжакоў. Аднак сёння роля беларускіх войскаў у пераможнай бітве незаслужана забыта і задача навуковай супольнасці выправіць гэтую гістарычную несправядлівасць, мяркуе яшчэ адзін удзельнік круглага стала, **кандыдат гістарычных навук Алег Трусаў:**

- Наша задача – вярнуць прысутнасць беларусаў на Грунвальдскім полі ў еўрапейскі кантэкст. Бо ні ў якіх падручніках суседніх дзяржаў вы не знойдзеце, што беларусы ваявалі пад Грунвальдам. Там будуць рускія, будуць татары, нават чэхі і маравы, літоўцы і палякі, а беларусаў там, нібыта, і не было. У свае падручнікі мы вярнулі гэтую праўду, але ж наша задача вярнуць таксама ў еўрапейскі кантэкст.

У Польшчы, на месцы гістарычнай падзеі 15 ліпеня адбудуцца ўрачыстасці дзяржаўнага ўзроўню з маштабнай рэканструкцыяй Грунвальдскай бітвы. У Беларусі 600-гадовы юбілей будзе адзначаны ў Навагрудку тэатралізаваным шэсцем і рыцарскімі турнірамі. У Менску створаны грамадскі аргкамітэт, які рыхтуе паездку беларусаў на Грунвальдскае поле з 15 да 18 ліпеня. Мяркуецца, што ад Беларусі на Грунвальд паедуць некалькі дзесяткаў груп з гарадоў і мястэчак, якія прымалі ўдзел у Грунвальдскай бітве.

Галіна Абакунчык.

Знакаміты беларускі ваяр

З дакладу на "круглым стале"

Князь Лугвен (ён жа Лугвень, Лінгвен, Лангвен, а ў праваслаўі Сямён, ці Сімеон) легендарная постаць беларускай гісторыі XIV-XV стст. Сын вялікага князя Альгерда і цвярской княжны Ульяны, брат знакамітага Ягайлы, нарадзіўся прыкладна ў 1355 годзе, пражыў доўгае і цікавае жыццё (памер у 1431 г.) Гэта быў мужны воін і дасведчаны дыпламат.

Упершыню ён згадваецца сярод знакамітых людзей ВКЛ, якія 29 верасня 1379 года падпісалі ў Троках мір з Тэўтонскім ордэнам. Пазней ён паставіў свой подпіс пад гістарычнай Крэўскай уніяй 1385 года. У 1386 годзе прыняў удзел у Мсціслаўскай бітве са смаленскім князем Святаславам, які хацеў вярнуць г. Мсціслаў, захоплены князем Альгердам у 1359 годзе. У гэтай бітве смаленскія палкі былі разбітыя, а пасля смерці свайго брата, які быў намеснікам князя Альгерда ў Мсціславе, Лугвен у 1392 годзе становіцца мсціслаўскім удзельным князем і засноўвае новую дынастыю мсціслаўскіх князёў.

У 1389 годзе Лугвен упершыню становіцца служылым князем у Ноўгарадзе і камандуе наўгародскай дружынай. У 1390 годзе ён хацеў зноў далучыць да Ноўгарада Пскоў, але беспаспяхова.

У 1392 г. Ягайла аднаўляе ўдзельнае мсціслаўскае княства ў складзе ВКЛ і перадае яго свайму брату Лугвену. З гэтага часу ён вядзе паспяховыя ваенныя дзеянні на Усходзе. У 1402 г. разбіў войска разанскага князя Алега, у 1403 г. захапіў і далучыў да ВКЛ г. Вязьму, а ў 1404 - і Смаленск. У 1407 годзе яго атрады занялі г. Варатынск, які таксама прызнаў уладу ВКЛ. У гэтым жа 1407 г. ён зноў становіцца служылым князем у Ноўгарадзе і займае гэтую пасаду да 1412 года. Адначасова з 1408 па 1411 гг. з'яўляецца намеснікам вялікага князя Вітаўта ў Смаленску.

Лугвен браў актыўны ўдзел у Вялікай вайне з Тэўтонскім ордэнам. Асабліва яго вайсковы талент праявіўся на Грунвальдскім полі, калі ён, будучы намеснікам Вітаўта, непасрэдна кіраваў трыма "рускімі палкамі", альбо харугвамі. Гэта былі смаленская і мсціслаўская харугвы. Прыналежнасць трэцяй харугвы крыху невызначаная. Адны гісторыкі вызначаюць яе як аршанскую, іншыя гэта аспрэчваюць, але іншую назву не прапаноўваюць. Магчыма, што гэта ваяры наўгародскай дружыны, бо ёсць звесткі, што Лугвен прыводзіць атрады наўгародцаў на вайну з ордэнам, тым больш, што тады Орша не ўваходзіла ў склад Мсціслаўскага ці Смаленскага княстваў і была далучана да ВКЛ князем Альгердам, разам з Віцебскам.

Калі пачалася Грунвальдская бітва, пад ударамі крыжакоў палегла першая лінія войскаў ВКЛ, аднак тры харугвы начале з князем Лугвенам выстаялі, панеслі вялікія страты, але выратавалі сітуацыю. Калі лічыць, што колькасць харугвы налічвала ад 100 да 200 чалавек, пад кіраўніцтвам Лугвена было не менш чым 500 цяжкаўзброеных воінаў, якія вырашылі лёс знакамітай бітвы XV ст.

У 1411 годзе Лугвен адбіў ад Ноўгарада шведскія атрады і браў удзел у падпісанні Торуньскага міра з Ордэнам.

У 1412 годзе ён канчаткова вяртаецца з Ноўгарада ў Мсціслаў, дзе і памірае ў 1431 годзе. Будучы актыўным праваслаўным вернікам і маючы другое праваслаўнае імя Сімяон, ён, у 1407 годзе заснаўвае ў ваколіцах Мсціслава славуты Ануфрыеўскі манастыр. Народнае паданне лічыць, што Сімяон заснаваў і знакаміты Пустынскі манастыр, але навуковага абгрунтавання гэтай падзеі няма.

Такім чынам, постаць мсціслаўскага князя Лугвена мае ў нашай гісторыі такое ж значэнне, як і асоба Аляксандра Неўскага ў гісторыі Расіі. Цікава, што яны далёкія сваякі па мацярынскай лініі, і абодва былі служылымі князямі ў Ноўгарадзе. Невыпадкова, што на адной з пячатак Лугвена мы бачым выяву "Пагоні".

Неабходна належным чынам ушанаваць памяць мсціслаўскага князя, надаць імя вуліцам і плошчам, паставіць помнікі ў г. Менску і г. Мсціславе, надаць яго імя адной з вайсковых адзінак беларускага войска, зрабіць у яго гонар вайсковы медаль.

Алег Трусаў, кандыдат гістарычных навук, дацэнт.

аніслаў Суднік

Аўтары цалкам адказныя за падбор

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ